

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19CoCsp/21/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3619200215
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Škultétyová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3619200215.2

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Škultétyovej a sudkýň JUDr. Beáty Čupkovej a JUDr. Zuzany Slušnej v spore žalobcu A. B. C., D. so sídlom v E., F. XX, IČO XX XXX XXX, proti žalovanému G. E., narodenému dňa XX.XX.XXXX, bytom H. XXXX/X, A., o zaplatenie 2 910,30 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Partizánske č. k. 5Csp/9/2019-70 zo dňa 5. septembra 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu vo zvyšku zamietol a vo výroku o trovách konania z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie svojim rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 2 910,30 eur, úrok 102,18 eur, úroky z omeškania 1,15 eur, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených istiny 2 910,30 eur od 18. 01. 2019 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 102,18 eur od 18.01.2019 do zaplatenia, nezaplatené poplatky za poistenie 2,30 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.), a o trovách konania rozhodol tak, že žalobca má nárok voči žalovanému na náhradu trov konania vo výške 100 % (výrok III.).

2. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že zo zmluvy o úvere č.XXXXXXXXXXXXXXXXXX zo dňa 30.05.2018 vyplýva, že žalobca ako veriteľ poskytol žalovanému ako dlžníkovi úver vo výške 3 000,- eur ako úver bezúčelový pri fixnej úrokovej sadzbe 10,90 % ročne, s poplatkom za poskytnutie úveru 150,- eur, poplatkom za poistenie úveru 1,15 eur mesačne, pri počte splátok 96 splatných k 15. deň v kalendárnom mesiaci, pri výške anuitnej splátky 47,03 eur mesačne, s termínom splatnosti I. anuitnej splátky 15.06.2018, pri 48-ich splátkach pri konečnej splatnosti úveru 15.06.2026, splatnej k 15. dňu v kalendárnom mesiaci pri výške RPMN 13,34%, pri priemernej RPMN 11,90% pri celkovej výške úveru 4.664,88 eur, ktorú musí dlžník zaplatiť, pričom súčasťou zmluvy sú aj všeobecné obchodné podmienky žalobcu. Žalovaný podmienky vyplývajúce zo zmluvy o úvere riadne neplnil, neplatil dohodnuté splátky riadne a včas, preto bol vyzvaný na zaplatenie omeškaných splátok výzvou zo dňa 14.11.2018 vo výške 73,03 eur najneskôr do 19.11.2018, ktorý dlh žalovaný nezaplatil, preto, žalobca vyzval žalovaného na predčasné splatenie úveru výzvou zo dňa 17.01.2019, aby zaplatil na účet žalobcu celkom sumu 3 075,93 eur s príslušenstvom. Žalovaný nič z dlhu po podaní žaloby nezaplatil. Žalovaný celý nárok žalobcu uznal čo dôvodu a výšky okrem úroku 10,90% ročne od 18.01.2019 do zaplatenia a argumentoval tým, že ide o spotrebiteľský úver, žiadal povoliť splátky vo výške 70,- eur mesačne z finančných dôvodov. Žalobca so splátkami nesúhlasil.

3. Súd prvej inštancie po posúdení obsahu spotrebiteľskej zmluvy mal za preukázané, že zmluva obsahuje všetky zákonom stanovené obligatórne náležitosti vyplývajúce z § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľskom úvere v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy.

Nárok žalobcu považoval za dôvodný v časti o zaplatenie sumy 2 910,30 eur /istina/, poplatkov za poistenie v sume 2,30 eur, úroku z úveru do zosplatenia vo výške 102,18 eur, úroku z omeškania 1,15 eur z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených istiny 2.910,30 eur a nezaplatených úrokov 102,18 eur od 18.01.2019 do zaplatenia, v tejto časti bol nárok žalobcu úplne nesporný a žalovaný ho na pojednávaní súdu uznal.

4. Žalovaný neuznal platenie úroku z úveru aj po zosplatení úveru a argumentoval tým, že ide o spotrebiteľský právny vzťah. Súd prvej inštancie poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. ÚS 476/2012 zo dňa 18.09.2012, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Obo 143/1998, z ktorých vyplýva, že dohodnuté úroky patria len do splatnosti dlhu a od splatnosti je dlžník v omeškani a musí platiť úroky z omeškania. Takýto záver považoval za logický, pretože v opačnom prípade by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. V danom prípade žalobca úver predčasne zosplatnil k 17.01.2019. Splácanie úveru v splátkach teda na strane veriteľa vyvoláva stav absencie požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok. Tento stav tzv. výhody splátok je obvyklý a od nepamäti justifikuje nárok dodávateľa na úroky ako cenu dočasne obetovaných peňazí, ktorých dispozície sa veriteľ zbavuje v záujme získania budúcich úžitkov v podobe kapitalizovanej odplaty získanej za celé obdobie postupného splácania úveru, a teda výhody splátok. Iný stav je však príznačný pre predčasné a mimoriadne zosplatenie úveru, kde veriteľovi vzniká nárok na jednorazové vrátenie požičanej istiny úveru, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu zosplatenia úveru. V tomto prípade svojím právnym úkonom veriteľ navodzuje stav, v ktorom má právo získať okamžite späť celú sumu požičaných peňažných prostriedkov, v dôsledku čoho na jeho strane odpadá obmedzenie jeho práva na dispozíciu s istinou úveru, a tým obmedzenie obchodovania s peniazmi, ktoré už dlžník nemá právo vrátiť v režime výhody splátok. Práve v tomto rozdiely spočíva ekonomická podstata straty nároku veriteľa na úroky za požičanie peňažných prostriedkov spotrebiteľa. Logicky tak nastupuje stav, v ktorom by mal mať veriteľ záujem a vyvinúť úsilie smerujúce k skorému vráteniu peňažných prostriedkov a právny poriadok mu po mimoriadnom zosplatení úveru poskytuje viaceré právne prostriedky vymožená jednorazovo zosplatennej pohľadávky (úveru). Ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov spotrebiteľom. V opačnom prípade by bol založený krajne nespravodlivý a ústavne nekomfortný stav, kde spotrebiteľ by bol vystavený všetkým sankčným mechanizmom vynútenia povinnosti a plnenia a veriteľ by naďalej pohodlne inkasoval úroky zo sumy, ktorú by mu spotrebiteľ na výzvu nevrátil. De facto by išlo o právny stav, podľa ktorého by sa poprel účinky veriteľom vyvolanej zmeny obsahu záväzku a veriteľ by úroky inkasoval ako keby k zmene záväzku nedošlo, zatiaľ čo však spotrebiteľovi by neboli garantované nijaké práva, ktoré mu plynuli zo zmluvy pred veriteľom vyvolanou zmenou záväzku. Súd takýto stav v žiadnom prípade nemôže pripustiť, lebo by toleroval založenie hrubej nadvlády dodávateľa voči spotrebiteľovi, a to navyše za stavu, že veriteľ si môže nárokovať a môže sa domôcť jednorazového vrátenia peňažných prostriedkov z majetku spotrebiteľa a nemusí trpieť nijaké obmedzenia užívania svojho majetku podľa uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Keďže jednorazovým zosplatením vzniká spotrebiteľovi povinnosť jednorazovo vrátiť sumu požičaného úveru, navyšenú o kapitalizované úroky ku dňu zosplatenia a počnúc prvým dňom omeškania spotrebiteľa ide o protiprávny stav založený sankčným jednostranným predčasným zosplatením úveru. Súd prvej inštancie vychádzal aj z komentára k Občianskemu zákonníku, kde sa uvádza, že podľa ustálenej súdnej praxe dohodnuté úroky z poskytovania peňažných prostriedkov patria len do splatnosti dlhu, od splatnosti dlhu je dlžník v omeškani a musí platiť úrok z omeškania. Nie je pritom rozhodujúce či splatnosť pohľadávky nastane v dohodnutej dobe, alebo veriteľ využije právo požadovať celý dlh pre nesplnenie niektorej splátky na základe dohody podľa § 565 OZ. Po splatnosti dlhu možno požadovať len úroky z omeškania. Sankciou za omeškani dlžníka, motiváciou čo najskôr pohľadávku zaplatiť, ale aj kompenzáciou veriteľa za nemožnosť používať istinu, sú od okamihu, ako sa dlžník dostane do omeškania, úroky z omeškania /PAGÁČ.L. Komentár k § 658 ods.1 Občianskeho zákonníka. In: Števček. M. a kol. Občiansky zákonník I.,II. Komentár. C.H. Beck,2015/. Pokiaľ by nešlo o spotrebiteľský vzťah, možno použiť úpravu ustanovenú § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, ktorá upravuje úrok z úveru odlišne. Z týchto dôvodov žalobu v časti úrokov z úveru po jeho zosplatení zamietol.

5. Súd prvej inštancie sa zaoberal aj žiadosťou žalovaného o povolenie splácať dlh v splátkach a dospel k záveru, že žalovaným navrhnutá výška splátky 70,- eur mesačne je neprimerane nízka vzhľadom k výške dlžnej sumy, úrokov z úveru do zosplatnenia, úrokov z omeškania a poisťného uplatnenej v tomto konaní. Žalovaný s vyššou splátkou ako 70,- eur mesačne nesúhlasil, tiež žalobca s výškou splátky navrhutej žalovaným nesúhlasil, preto súd žalovanému možnosť splácať dlh v splátkach nepovolil. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 497 Obchodného zákonníka, § 1 ods. 1, zák. č. 129/2010 Z. z., § 3 ods. 1, § 52 ods. 1, 2, § 53 ods. 1, 2, 3, 4 písm. a), k), 5, Občianskeho zákonníka, čl. 3 ods. 1, 2,3,5, čl. 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS, o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. I, § 262 ods. 2 CSP.

6. Proti tomuto rozsudku vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca a domáhal sa, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v tomto výroku zmenil, jeho žalobe vyhovel i v časti úrokov z úveru a priznal mu náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania. Zastával názor, že nárok veriteľa na dohodnutý úrok nie je viazaný na zosplatnenie dlhu, ale na vrátenie v rámci úveru poskytnutých peňažných prostriedkov. Poukázal na ustanovenia § 497, § 502 ods. 1 a § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka i komentár IURA EDITION k nim a uviedol, že obsahom záväzku dlžníka z úveru je nielen vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky - úver, ale aj úroky. Úroky sú odplatom za poskytnutie peňažných prostriedkov, predstavujú cenu úveru, dlžník ich je povinný platiť od okamihu ich reálneho poskytnutia až do okamihu ich reálneho vrátenia, a to či už v lehote alebo v omeškani. Úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka ani prípadné zosplatnenie dlhu, ktoré je skutočnosťou zakladajúcou vznik nových sankčných záväzkov dlžníka, pričom nárok na úrok z úveru neovplyvňuje. Iný výklad by musel byť odôvodnený priamo príslušnými zákonnými ustanoveniami (ktoré však, neexistujú) alebo nepriamo - extenzívnym výkladom existujúcich zákonných ustanovením, ktorý však nebol predložený. Výklad prezentovaný súdom v napadnutom rozhodnutí by znamenal, že porušenie zmluvy zo strany dlžníka sankcionuje veriteľa, ktorý prichádza o dohodnutý zmluvný úrok a zvyhodňuje dlžníka vo forme zníženia úroku na úroveň zákonného úroku z omeškania. S takýmto názorom nesúhlasil a mal za to, že v žiadnom prípade nepredstavuje rovnovážne usporiadanie záväzkového vzťahu po porušení povinností dlžníka, ale naopak ho nelogicky zvyhodňuje, a to na úkor veriteľa, ktorý svoje povinnosti zo zmluvy splnil a ktorý by bol takýmto výkladom stavu znevýhodnený dvojnásobne. Okrem toho takýto názor poskytuje návod dlžníkom na to, ako neplniť svoje zmluvné povinnosti bez obáv o zhoršenie svojho postavenia, naopak s očakávaním jeho zlepšenia. Strata výhody splátok a príslušný zákonný úrok z omeškania sú adekvátnymi sankciami, s ktorými zákon počíta, pričom ohľadom straty výhody splátok (predčasnemu zosplatneniu úveru) určuje záväzné časové a faktické podmienky, bez naplnenia ktorých k nej nemôže vo vzťahu k spotrebiteľovi dôjsť a ohľadom úrokov z omeškania určuje záväzne ich výšku. Pokiaľ majú súdy záujem chrániť spotrebiteľa v obdobných prípadoch omeškania, majú možnosť tak urobiť v zmysle zákona a nie nad jeho rámec, a to najmä tak, že po adekvátnom preskúmaní objektívnosti príčin omeškania spotrebiteľa ako dlžníka, ktoré viedlo k predčasnemu zosplatneniu, použitím § 232 ods. 3 CSP určia dlžníkovi dlhšiu lehotu na splatenie dlžnej sumy (k čomu súdy v rozhodujúcej väčšine prípadov aj reálne pristupujú, čo len ďalej oslabuje argument uvádzaný v napadnutých rozhodnutiach súdov, že spotrebiteľ je po zosplatnení úveru znevýhodnený stratou výhody splátok - keďže túto opäť získa vďaka rozhodnutiu súdu). Reštriktívne ustanovenie vo vzťahu k nároku veriteľa na zmluvný úrok po zosplatnení neobsahuje žiadny právny predpis. Ak by bolo úmyslom zákonodarcu dobu nároku veriteľa na dohodnutý úrok ohraničiť, nepochybne by tak učinil. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia, a to rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č. k. 6 Cdo 113/2018 zo dňa 30.07.2019, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/108/2017 z 29.05.2018, rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Co/138/2017-83 z 27.03.2018, rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Co/206/2018-175 z 27.11.2018, rozsudok Krajského súdu Žilina č. k. 11Co/12/2017-90 zo dňa 31.01.2017, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 43Co/23/2017-92 zo dňa 29.11.2017, rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 12Co/116/2017 zo dňa 19.06.2018 a 8Co/193/2017-88 zo dňa 07.12.2017, rozsudok Krajského súdu Nitra č. 7Co/366/2017-84 zo dňa 30.11.2017, Krajského súdu Nitra č. k. 12Co/4/2018 z 11.12.2018, Krajského súdu Košice č. k. 5Co/297/2017 zo dňa 13.02.2018, rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 14Co/22/2018 zo dňa 29.01.2019 a mnohé iné. Dal do pozornosti dôvodovú správu k zákonu č. 106/2014 Z. z. Uviedol, že rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Obo/143/98, na ktoré poukázal súd prvej inštancie, sa netýka uplatňovania nároku na dohodnutý úrok z poskytovaných peňažných prostriedkov po zosplatnení úveru. Na podporu svojho názoru poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR, č. k. IV. ÚS 476/2012-14, na ktorý súd prvej inštancie taktiež poukázal, v ktorom ústavný súd v žiadnom prípade nevyjadril právny názor

ohľadne nároku veriteľa v predmetnom konaní, ktorý by akýmkoľvek spôsobom podporoval stanovisko prvoinštančného súdu. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti mal za to, že jeho odvolanie je dôvodné, keďže je daný odvolací dôvod v zmysle ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

7. Žalovaný sa k podanému odvolaniu písomne nevyjadril.

8. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým žalobu vo zvyšku zamietol a vo výroku o trovách konania potvrdil svojím rozsudkom zo dňa 10.06.2020, č. k. 19Co/174/2019-105, nakoľko sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie, na ktoré v zmysle § 387 ods. 2 CSP poukázal a na podporu správnosti svojho názoru poukázal i na uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 18.09.2012 sp. zn. IV. ÚS 476/2012-14, v zmysle ktorého Ústavný súd SR považoval za ústavne akceptovateľný výklad, podľa ktorého po zosplatnení úveru nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a nie úrokov z úveru.

9. Najvyšší súd SR uznesením zo dňa 23.05.2023, č. k. 1Cdo/170/2021-168 rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že ide o dovolanie podané žalobkyňou v obdobnej veci, aká už bola v počte aspoň päť predmetom konania pred dovolacím súdom na základe skoršieho dovolania tej istej dovolateľky. V týchto konaniach bola podrobne riešená aj otázka prípustnosti a dôvodnosti jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP - porovnaj napr. konania vedené na dovolacom súde pod sp. zn. 4Cdo/11/2021, 4Cdo/22/2021, 4Cdo/94/2021, 7Cdo/24/2021, 7Cdo/48/2021. Dovolací súd sa s odôvodneniami rozhodnutí, ktoré boli vydané v týchto konaniach, v celom rozsahu stotožňuje a poukazuje na ne. V zmysle § 452 ods. 1 CSP dovolací súd už ďalšie dôvody neuvádza, dopĺňa iba, že dovolateľkou nastolenú právnu otázku dovolací súd riešil rozhodnutím zo 16. júna 2020 sp. zn. 5Cdo/42/2020, ktoré občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu na zasadnutí konanom 30. marca 2021 prijalo ako rozhodnutie zásadného významu určené na zverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2021 ako rozhodnutie č. R 5/2021. Jeho právna veta znie: „Po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.“ Na uvedené rozhodnutie nadviazali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 1Cdo/94/2019, 2Cdo/83/2020, 3Cdo/35/2020, 4Cdo/66/2020, 5Cdo/46/2020, 6Cdo/56/2020, 7Cdo/186/2020, 8Cdo/135/2020, 9Cdo/24/2020, v dôsledku čoho možno v ňom uvedený právny názor ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

10. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací opätovne preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutom výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá a v súvisiacom výroku o trovách konania, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP), zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

11. Rozsudok súdu prvej inštancie nebol odvolaním žalobcu spochybnený vo výroku, ktorými uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 2 910,30 eur, úrok 102,18 eur, úroky z omeškania 1,15 eur, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatenej istiny 2 910,30 eur od 18.01.2019 do zaplatenia, úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z nezaplatených úrokov 102,18 eur od 18.01.2019 do zaplatenia, nezaplatené poplatky za poistenie 2,30 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, v tomto výroku rozsudok súdu prvej inštancie nadobudol právoplatnosť a odvolací súd sa ho nedotýkal.

12. Čo sa týka odvolaním napadnutého výroku II. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola zamietnutá žaloba žalobcu vo zvyšku zamietnutá, v ktorej sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia zmluvného úroku 10,90 % ročne zo sumy nezaplatenej istiny 2 910,30 eur za dobu odo dňa nasledujúceho po zosplatnení úveru, od 18.01.2019 do zaplatenia, tu odvolací súd po preskúmaní veci, viazaný rozhodnutím Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.05.2023 č.k. 1Cdo/170/2021-160 (§ 455 CSP) a reagujúc na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky /rozhodnutia vo veciach sp. zn. 2Cdo/115/2019, 5Cdo/9/2020, 5Cdo/42/2020 (R 5/2021), 7Cdo/118/2019, 8Cdo/237/2019, 8Cdo/125/2018, 8Cdo/135/2020, a podobne/, dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého žalobcovi ako veriteľovi odo dňa nasledujúceho po

splatnosti úveru už nepatria dojednané zmluvné úroky z úveru, ale len úroky z omeškania, nie je vecne správne.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uvedených rozhodnutiach uviedol, že otázka (ne)možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úverovej zmluvy, kde jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ, je predmetom dlhodobej diskusie odbornej verejnosti, nakoľko jednoznačné legislatívne riešenie, ktoré by sa výslovne k problematike vyjadrilo, absentuje. Z rozhodovacej praxe odvolacích súdov pretrváva nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru, kedy sa vyprofilovali tri skupiny rozhodnutí. Jedna kategória rozhodnutí zmluvné úroky po zosplatnení úveru neprípúšťa a priznáva len úroky z omeškania. Odôvodňuje to tým, že po nadobudnutí splatnosti úveru /či už celého alebo jednotlivých splátok/ veriteľovi vzniká nárok na vrátenie požičanej sumy, vrátane úrokov kapitalizovaných ku dňu splatnosti úveru /alebo jeho časti/. Ak teda nastal stav, kedy dlžník už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba /pretože tieto sú už splatné/ a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov dlžníkom. Druhá skupina rozhodnutí kumuláciu zmluvne dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po predčasnom zosplatnení úveru pripúšťa. Argumentuje zmluvnou autonómiou strán, kedy žiaden zákon výslovne nezakazuje dohodnúť úroky i za dobu, po ktorú bude istina dlžníkom skutočne užívaná do jej faktického vrátenia veriteľovi, teda i za dobu, v ktorej sa dlžník ocitne v omeškani so splnením svojho záväzku. Pokiaľ by takáto dohoda nebola prípustná, mohlo by to vyvolať absurdnú situáciu, keby sa dlžník porušením svojich zmluvných povinností splácať úverové splátky dostal do výhodnejšej pozície, v ktorej by napriek nevráteniu peňažných prostriedkov mal tieto vo svojej dispozícii naďalej bez povinnosti uhradiť odmenu za ich poskytnutie, t. j. zaplatiť veriteľovi úrok aj za obdobie po predčasnom zosplatnení úveru vyvolanom porušením zmluvných povinností. Nakoniec tretia skupina rozhodnutí pripúšťa kumuláciu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania obmedzene, iba do výšky, akú by pri riadnom plnení povinností žalovaný na dohodnutých úrokoch zaplatil. Vychádza z názoru, že aj po predčasnom zosplatnení úveru zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. patrí v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo. Súčasne vyslovila názor, že dojednanie, podľa ktorého veriteľovi patria v prípade omeškania dlžníka úroky až do skutočného vrátenia istiny úveru je pre dlžníka - spotrebiteľa nevýhodné, a preto v zmysle § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatné.

14. Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z ustanovení § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy /§ 9 ods.2 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z./ . To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 vete prvej Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka, či zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za ne získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravida vyššie ako úroky z omeškania. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškание k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

15. Ako ďalej uviedol najvyšší súd, pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednaní, ktoré umožňujú navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednaní nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto v aktuálnej rozhodovacej praxi dospel k záveru, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

17. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby žalobcu, v ktorej sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia zmluvného úroku 10,90 % ročne zo sumy nezaplatennej istiny 2 910,30 eur za dobu odo dňa nasledujúceho po zosplatení úveru, 18.01.2019 do zaplatenia, tak už s ohľadom na uvedený právny názor, ktorý opakovane zaujala najvyššia súdna autorita v tejto doposiaľ spornej otázke, neobstojí.

18. Odvolací však nemôže bez ďalšieho zmeniť rozsudok súdu prvej inštancie v tejto napadnutej časti v zmysle uvedených záverov najvyššieho súdu, pretože žalobcovi by sa malo na dojednaných zmluvných úrokoch z úveru dostať od žalovaného len toľko, koľko by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru ako cenu peňazí. Je preto potrebné dokazovaním zistiť, koľko by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru a koľko už na úrokoch úveru zaplatil /pred i po zosplatení úveru/. Len rozdiel medzi týmito peňažnými sumami môže byť žalobcovi ako veriteľovi priznaný. S ohľadom na formuláciu žalobného petitu, kedy žalobca žiada priznanie úrokov 10,90 % ročne zo sumy nezaplatennej istiny 2 910,30 eur za dobu od 18.01.2019 do zaplatenia, je možné potom žalovaného zaviazat' k zaplateniu takto požadovaných úrokov z úveru, najviac však do sumy zistenej ako rozdiel medzi úrokmi, ktoré by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru a koľko už na úrokoch úveru zaplatil, a vo zvyšku je potom potrebné žalobu žalobcu /ktorý žiadal zaplatenie úrokov do zaplatenia istiny bez obmedzenia celkovej sumy úrokov/ zamietnuť.

19. Uvedeným spôsobom však nemôže odvolací súd postupovať, keď z napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nie je zrejmé, že by bolo vykonaným dokazovaním zistená skutočnosť, koľko by pri riadnom plnení povinností žalovaný zaplatil na úrokoch úveru ako cenu peňazí. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie len vyplýva suma istiny úveru, celková suma, ktorú mal žalovaný zaplatiť, úroková sadzba úveru. Nie je však zrejmé, či suma, o ktorú žalovaný mal preplatiť istinu poskytovaného úveru je len dojednaný úrok z úveru alebo aj poisťné za dojednané poistenie schopnosti splácať úver, prípadne, či v tejto sume nie je zahrnutá aj zmluvná odmena za poskytnutie úveru, ktorú si banky zvyčajne pri poskytovaní úveru dojednávajú. Uvedené skutočnosti musí zistiť súd prvej inštancie zopakovaním, resp. doplnením dokazovania.

20. Na základe uvedených záverov preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP v napadnutej časti vo výroku II. o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby, ale aj v súvisiacom výroku III. o náhrade trov konania /bez toho, aby bolo potrebné skúmať dôvodnosť odvolania žalobcu v tejto časti/ podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie podľa § 391 ods.

1 CSP na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Právnym názorom dovolacieho súdu v konaní sp.zn. 1Cdo/170/2021 je viazaný i súd prvej inštancie (§ 455 CSP).

21. Po vrátení veci súd prvej inštancie zopakuje, resp. doplní dokazovanie v naznačenom smere, vyvodí z neho náležité skutkové zistenia, ktoré potom posúdi v súlade s vyššie uvedeným právnym názorom najvyššieho súdu. Opätovne potom vo veci ohľadne prevyšujúcej časti žaloby žalobcu rozhodne. V novom rozhodnutí je súd prvej inštancie povinný rozhodnúť aj o náhrade trov prvoinštančného konania, odvolacieho konania (podľa § 396 ods. 3 CSP) a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP) .

22. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).